

สารบัญ

บทนำ.....	21
บทที่ 1 ความหมายและบทนิยามศัพท์ของวิชากฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล.....	25
1.1 ความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล	27
1.1.1 ปัญหาด้านความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล	27
ก. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลเป็นกฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศ	27
ข. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลเป็นกฎหมายเอกชนหรือกฎหมายมหาชน	34
1.1.2 ความหมายของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล	36
1.2 บ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล	39
1.2.1 บ่อเกิดตามกฎหมายภายใน	39
ก. กฎหมายลายลักษณ์อักษร	39
ข. กฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร	39
1.2.2 บ่อเกิดตามกฎหมายระหว่างประเทศ : สนธิสัญญา	40
ก. สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับสัญชาติ	41
ข. สนธิสัญญาที่เกี่ยวกับกฎหมายขัดกัน	42
ค. สนธิสัญญาเกี่ยวกับการรับรองและการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ	45
1.3 ผู้ทรงสิทธิหรือบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล	45

1.4	วัตถุประสงค์ของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล	47
1.5	บทนิยามศัพท์	48
	กฎหมายภายในของรัฐ	48
	กฎหมายต่างประเทศ	49
	องค์ประกอบต่างประเทศ	50
	จุดเกาะเกี่ยว	50
	กฎหมายเอกชน	51
	กฎหมายสัญญา	51
	กฎหมายว่าด้วยสัญญา	51
	กฎหมายภูมิลำเนา	52
	กฎหมายแห่งดินที่ทำสัญญาขึ้น	52
	กฎหมายแห่งดินที่จะมีการปฏิบัติตามสัญญา	52
	กฎหมายแห่งดินที่มีการกระทำ	52
	กฎหมายแห่งดินที่มีการทำละเมิด	52
	กฎหมายของดินที่มีการสมรส	52
	กฎหมายแห่งดินที่ทรัพย์สินตั้งอยู่	53
	สัญาณมนุษย์ชน	53
	ดินชาติ	53
	คนต่างด้าว	53
	บทส่งท้าย	53
	คำถามท้ายบท	56
บทที่ 2	หลักกฎหมายว่าด้วยสัญญา	63
2.1	ความหมายและองค์ประกอบของสัญญา	63
2.1.1	ความหมายของสัญญา	63
	ก. สัญญาเป็นความผูกพันทางการเมือง	63
	ข. สัญญาเป็นข้อความคิดทางกฎหมาย	
	ที่มนุษย์คิดค้นขึ้น	64

ก. รัฐอธิปไตยเท่านั้นที่มีอำนาจในการให้สัญญาติ แก่บุคคล	64
2.1.2 องค์ประกอบของสัญญาติ	65
ก. รัฐเป็นผู้ให้สัญญาติตามกฎหมาย	65
ข. บุคคลหรือสิ่งอื่นที่ได้รับสัญญาติ	65
ค. นิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐผู้ให้สัญญาติกับบุคคล หรือสิ่งอื่นที่ได้รับสัญญาติ	65
ง. เงื่อนไขที่ใช้ในการให้สัญญาติ	66
2.1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของกฎหมายสัญญาติ	66
ก. สัญญาติใช้สร้างความเป็นเอกภาพและความ ผูกพันในทางกฎหมายระหว่างรัฐเจ้าของดินแดน และบุคคลที่เข้ามาอยู่ในดินแดนของรัฐ	67
ข. สัญญาติเป็น “จุดเกาะเกี่ยว” ตามกฎหมายเอกชน	68
ค. สัญญาติยังเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐกับเอกชนตามกฎหมายมหาชน	69
2.2 สถานะของบุคคลธรรมดาตามกฎหมายไทย	70
2.2.1 สถานะของบุคคลธรรมดาตามกฎหมายไทยตาม กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร	71
ก. ความเป็นมาและความสำคัญของกฎหมายว่าด้วย การทะเบียนราษฎร	71
ข. การจัดทำเอกสารการทะเบียนราษฎร	73
ค. การบันทึกสถานะของบุคคลในเอกสาร การทะเบียนราษฎร	76
2.2.2 สถานะของบุคคลธรรมดาตามกฎหมายไทยตาม กฎหมายว่าด้วยสัญญาติและกฎหมายว่าด้วย คนเข้าเมือง	80
ก. ผู้มีสัญชาติไทย	80
ข. คนต่างด้าว	80

ก. คนไร้สัญชาติ	87
ง. คนไร้รัฐ	88
จ. คนไทยพลัดถิ่น	89
ฉ. ผู้ลี้ภัย	90
2.3 หลักกฎหมายสัญชาติตามพระราชบัญญัติ	
สัญชาติ พ.ศ. 2508	91
2.3.1 การได้มาซึ่งสัญชาติไทย	92
ก. การได้มาซึ่งสัญชาติไทยโดยกำเนิด	92
ข. การได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด	107
2.3.2 การเสียไปซึ่งสัญชาติไทย	114
ก. การเสียสัญชาติโดยเจตนาของเอกชน	114
ข. การเสียสัญชาติไทยโดยเจตนาของรัฐ	116
2.3.3 การกลับคืนซึ่งสัญชาติไทย	119
ก. การกลับคืนสู่สัญชาติไทยเนื่องจากการสมรส	
เนื่องจากชายหรือหญิงสมรสกับคู่สมรสที่เป็นคนต่างด้าว	119
ข. การกลับคืนสู่สัญชาติไทยของผู้ซึ่งมีสัญชาติไทยแต่ได้เสียสัญชาติไทยตามผู้แทนโดยชอบธรรม	119
บทส่งท้าย	120
คำถามท้ายบท	123
บทที่ 3 สถานะทางกฎหมายของคนต่างด้าวในประเทศไทย.....	129
3.1 การเข้าเมืองของคนต่างด้าว	130
3.2 การทำงานของคนต่างด้าว	132
3.2.1 เงื่อนไขในการทำงานของคนต่างด้าว	134
ก. คุณสมบัติของคนต่างด้าวที่สามารถขอ	
ใบอนุญาตทำงานในประเทศไทยได้	134

ข. หลักเกณฑ์การพิจารณาออกใบอนุญาตทำงาน ให้คนต่างด้าว	136
ค. อายุของใบอนุญาตทำงานและการต่ออายุ ใบอนุญาตทำงาน	137
3.2.2 อาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ	139
3.3 การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว	142
3.3.1 คำนิยามของคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจ ของคนต่างด้าวในประเทศไทย	143
3.3.2 ธุรกิจที่ควบคุม	144
ก. บัญชีหนึ่ง ธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าว ประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ	144
ข. บัญชีสอง กฎหมายกำหนดให้ต้อง ขออนุญาตก่อน	144
ค. บัญชีสาม กฎหมายกำหนดให้ต้องขออนุญาตก่อน เนื่องจากเป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อม ที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว	146
3.3.3 ขั้นตอนการขออนุญาตประกอบธุรกิจ ของคนต่างด้าว	148
3.4 การถือครองที่ดินของคนต่างด้าว	148
3.4.1 การถือครองที่ดินของคนต่างด้าวตามประมวล กฎหมายที่ดิน	149
3.4.2 การถือครองที่ดินของคนต่างด้าวตามกฎหมายพิเศษ	152
3.4.3 การถือครองที่ดินของกลุ่มสมรสคนต่างด้าว	153
3.4.4 การถือครองที่ดินของกลุ่มสมรสคนต่างด้าวที่ หย่าขาดจากกันแล้ว	154
3.4.5 การถือครองที่ดินของบุตรของคนต่างด้าว	154
3.4.6 การถือครองอาคารชุดของคนต่างด้าว	155

บทส่งท้าย	157
คำถามท้ายบท	161
บทที่ 4 การขัดกันแห่งกฎหมาย	165
4.1 กฎหมายขัดกันภาคทั่วไป	166
4.1.1 ลักษณะของบทบัญญัติของกฎหมายขัดกันโดยทั่วไป	166
ก. พิจารณาว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดกันมี ลักษณะบังคับให้ศาลใช้กฎหมายต่างประเทศ หรือไม่	166
ข. พิจารณาว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดกันกล่าว เฉพาะกฎหมายภายในหรือคนชาติของตน แต่เพียงอย่างเดียวหรือไม่	167
ค. พิจารณาว่าบทบัญญัติกฎหมายขัดกันรับรอง จุดเกาะเกี่ยวในลักษณะให้ศาลสามารถเลือก ใช้ได้หรือให้ศาลต้องพิจารณาจุดเกาะเกี่ยวใน เรื่องเดียวกันของประเทศอื่นซึ่งเป็นคู่กรณี ควบคู่ไปด้วย	168
ง. พิจารณาว่าเป็นบทบัญญัติที่ได้รับอิทธิพลของ ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ซึ่งใช้ภูมิลำเนา เป็นจุดเกาะเกี่ยว หรือซivilลอว์ซึ่งใช้สัญชาติ เป็นจุดเกาะเกี่ยวระบบใดระบบหนึ่ง หรือ ทั้งสองระบบ	169
จ. พิจารณาว่าเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร หรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร	169
4.1.2 ลักษณะของบทบัญญัติกฎหมายขัดกันของไทย	169
ก. เป็นบทบัญญัติมีลักษณะไม่บังคับศาล ให้ใช้กฎหมายต่างประเทศ	169

ข.	เป็นบทบัญญัติที่เป็นทั้งบทบัญญัติสองด้าน หรือบทบัญญัติพร้อมบูรณ์ทั่วไปและบทบัญญัติ ด้านเดียวหรือบทบัญญัติแบบไม่พร้อมบูรณ์	170
ค.	เป็นบทบัญญัติที่มีทั้งจุดเกาะเกี่ยวเลือกและ จุดเกาะเกี่ยวแบบผสม	171
ง.	เป็นบทบัญญัติที่ได้รับอิทธิพลทั้งของระบบ กฎหมายคอมมอนลอว์และซิวิลลอว์	172
จ.	เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร	172
4.1.3	จุดเกาะเกี่ยวของกฎหมายขัดกัน	173
ก.	ประเภทของจุดเกาะเกี่ยว	173
ข.	จุดเกาะเกี่ยวตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการ ขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481	176
4.1.4	ลำดับการพิจารณาเพื่อการใช้กฎหมายขัดกัน	178
ก.	เขตอำนาจของศาลไทย	178
ข.	การให้ข้อกฎหมายแก่ข้อเท็จจริง หรือการจัด ลักษณะของมูลกรณี หรือการให้ลักษณะข้อ กฎหมายแก่ข้อเท็จจริง	178
ค.	การเลือกกฎหมายของประเทศที่จะนำมา ปรับใช้แก่คดี	180
ง.	การย้อนส่ง	182
จ.	ข้อจำกัดในการใช้กฎหมายภายใน ของต่างประเทศ	186
ฉ.	การอุดช่องว่างของกฎหมาย	188
4.2	กฎหมายขัดกันภาคเฉพาะตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481	189
4.2.1	ภาค 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป (มาตรา 3-9)	189
ก.	การอุดช่องว่างแห่งกฎหมาย	189

ข. การย้อนส่งกลับ	191
ค. กฎหมายที่ว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน	193
ง. การเลียงกฎหมายกับกฎหมายขัดกันของไทย	194
จ. กรณีคนที่มีสัญชาติมากกว่า 1 สัญชาติและคนไร้สัญชาติ	195
ฉ. สัญชาติของนิติบุคคล	197
ช. บทบัญญัติที่มีลักษณะไม่บังคับศาลให้ใช้กฎหมายต่างประเทศ	198
ซ. นิติกรรม	199
4.2.2 ภาค 2 สถานะและความสามารถของบุคคล (มาตรา 10-12)	202
ก. ความสามารถของบุคคล (มาตรา 10)	203
ข. ผู้ไม่อยู่และการถูกศาลสั่งเป็นคนสาปสูญ (มาตรา 11)	207
ค. การสั่งให้อยู่ในความอนุบาลและความพิทักษ์ (มาตรา 12)	209
ง. ความสามารถของนิติบุคคลตามหลักทั่วไป	211
4.2.3 ภาค 3 หิน (มาตรา 13-15)	212
ก. สัญญา	212
ข. จัดการงานนอกสั่งและลาภมิควรได้ (มาตรา 14)	216
ค. ละเมิด (มาตรา 15)	217
4.2.4 ภาค 4 ททรัพย์ (มาตรา 16, 17)	219
ก. สंहारิมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 16)	219
ข. สंहาริมทรัพย์ซึ่งได้ย้ายที่ไปในระหว่างฟ้องคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 17)	220
4.2.5 ภาค 5 ครอบครัว (มาตรา 18-36)	221

ก. ความสามารถในการหมั้น	221
ข. เงื่อนไขแห่งการสมรส	222
ค. แบบแห่งการสมรส	223
ง. ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา	225
จ. ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา : กรณีไม่มีสัญญา ก่อนสมรส	226
ฉ. ผลแห่งการสมรส (มาตรา 23)	226
ช. ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา : ความสามารถ ในการทำสัญญาก่อนสมรส (มาตรา 24)	226
ซ. ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา : สำคัญและ ผลของสัญญาก่อนสมรส	227
ณ. การขาดจากการสมรส : หย่าโดยคำยินยอม	228
ญ. การขาดจากการสมรส : หย่าโดยคำพิพากษา ของศาล	228
ฎ. การเพิกถอนการสมรส	229
ฏ. บิดามารดาและบุตร : การเป็นบุตรอันชอบด้วย กฎหมาย	229
ฐ. สิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตร	229
ฑ. การรับเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย	230
ฒ. อำนาจปกครองผู้เยาว์	230
ณ. การถอนอำนาจปกครอง	230
ค. สิทธิที่จะฟ้องบุพการี	230
ต. การรับบุตรบุญธรรม	230
ถ. หน้าที่อุปการะเลี้ยงดูและค่าอุปการะเลี้ยงดู	231
4.2.6 ภาค 6 มรดก	231
ก. การจัดการและแบ่งปันมรดกที่เกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์	231

ข. การจัดการและแบ่งปันมรดกที่เกี่ยวกับ	191
สังหาริมทรัพย์	231
ค. ความสามารถในการทำพินัยกรรม	232
ง. แบบของพินัยกรรม	232
จ. ผลและการตีความพินัยกรรมที่ดี ความเสียเปล่า	
แห่งพินัยกรรม หรือข้อกำหนดพินัยกรรม	233
ฉ. การตกไปแห่งพินัยกรรมและข้อกำหนด	
ในพินัยกรรม	233
บทส่งท้าย	233
คำถามท้ายบท	235
บทที่ 5 การรับรองและการบังคับตามคำพิพากษา	
ของศาลต่างประเทศ	243
5.1 การรับรองหรือยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ	243
5.2 การบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ	244
5.3 การรับรองและการบังคับตามคำพิพากษาของ	
ศาลต่างประเทศของไทย	245
บทส่งท้าย	250
คำถามท้ายบท	251
ภาคผนวก	255
พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช 2481	256
พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. 2508	267
บรรณานุกรม	289
ดัชนีค้นคำ	291
ประวัติผู้เขียน	296